

Prehod čez Berezino

Gino Tomaiuolo, posebni dopisnik »Giornale d'Italia«, poroča svojemu listu iz Berlina, kako je bil zlomljen odpor in načrt maršalov Vorošilova in Timošenka na reki Berezini.

Na osrednjem delu bojišča, pravi Tomaiuolo, je točka, o kateri so Sovjeti mislili, da je nepremagljiva in da bodo na nji lahko ustavili pohod nemške vojske. Trikot, ki ga tvorijo na južni strani Minsk z Berezino in Dnjeprom, z Bobruiskom v osrčju, je bil naravni defenzivni sistem med obema rekama. Svet je tu raven, težko prehodni in se da kontrolirati z vseh strani. Poleg tega je okoli Berezine močvirje in polno gozdov. Vleče se več sto kilometrov daleč.

Sovjeti so bili prepričani, da se bodo tukaj z uspehom uprli prodiranju nemške vojske, ki je korakala od Brest Litovska skozi peklenska močvirja. Toda bilo je že prepozno; prepozno zaradi tega, ker ni bilo več močvirja, zbrati potrebne vojske za obrambo med obema rokavoma rek. Nemški motorizirani oddelki so prehiteli sovražnika, preden se mu je tu utegnili postaviti po robu.

Vorošilov in Timošenko sta se zatekla v Bobruisk, kjer je bilo prvo mostišče čez Berezino. Nemci so medtem že prispeli do

Bobruiska. Ko so hoteli nadaljevati svojo pot, so videli, da je prehod čez Berezino trenutno nemogoč. Sovjeti so se bili vgnjezdili na vzhodnem bregu reke, še prej pa so porušili za seboj vse mostove. Izpovedi ruskih vojnih ujetnikov in poročila izvidniških letal so potrdila, da pripravljajo Rusi na tej točki hud odpor. Nemcev to ni plašilo. Zastavili so svojo artilerijo, ki je začela z največjo vnelo obstreljevati sovražnika na nasprotni strani. Ko so topničarske priprave dovolj dozorele, so Nemci spustili v vodo pontonski most. Rusi so ga v začetku strašno obstreljevali, toda morali so odnehati, kar so Nemci izkoristili in so most podaljšali do nasprotnega brega.

Dva dni je trajala bitka za prehod čez Berezino. Ob zori tretjega dne je nastopila nemška pehota s podporo motoriziranih oddelkov in jela napadati obrambni sistem Stalinove črte. Nemško topništvo je sistematično uničevalo jedra sovražnega odpora. Obvladalo je enega za drugim korak za korakom, pri čemer so jo podpirali posebno pionirji, ki so si pomagali z vsemi izkustvi, pridobljenimi v dosedanj dvestletni vojni. Šele ko je bilo mostišče na Berezini razširjeno, so mogli nastopiti oklopni vozovi, ki so se pognali na drugi breg reke. Na ta način so Nemci onemogočili ruski načrt, ki je po izpovedih ruskih ujetnikov

predvideval onemogočenje prehoda čez reko ter napad na nemško vojsko z lastnimi tanki in pehotnimi oddelki.

Na koncu vsega pa je prišlo še do infanterijske bitke, ki je izdala zadnji sovjetski poskus, da bi Nemcem zabranili dostop do Dnjeptra, vzdolž katerega je branila rusko zemljo Stalinova črta. Tudi ta bitka je bila skrajno trdovratna in so jo Nemci izvajali v svoj prid le s tehnično nadmočno pripravo in izbornim orožjem. V tej bitki, pripovedujejo očividci, so imeli Rusi veljanske izgube. Polk za polkom se je zival proti napadalcem, sprejaj častniki, zadaj politični komisariji. Močvirje je požiralo vse te množice ob sodelovanju uničujočega nemškega ognja. Bitka je bila tako strašna, da ni ostala brez vpliva na bojevnike. Mnogi so se potuhnil, drugi so se pogrezli v blato do vratu, samo da jim ni bilo treba sodelovati z orožjem. V tej borbi so Nemci zajeli generala Arloverdova, ki je izpovedal, da je bila njegova divizija št. 113 popolnoma uničena. Pot do Dnjeptra je bila zdaj odprta.

Zvečer tega dne je bil most čez reko že gotov. Voz za vozom je drdral čezenj. Na severu in jugu Stalinove črte so se pokazale vrzeli, s katerimi se je začelo novo razdobje vojne na vzhodu.

Feriti e crocerossine — Ranjenci in bolničarke

accogliono festosamente il Duce a Bari — z navdušenjem sprejemajo Duceja v Bariju

Pošten avtomobilski vozač

Štiridesetletni Carlo Orsi iz Milana se je pred nekaj dnevi proti večeru pripeljal domov z avtotaksijem. Deževalo je v potokih, zato je pred hišnimi vrati planil iz vozila, ne da bi pogledal, če ima kaj v rokah ali ne. Tudi šofer je bil prepričan, da je klient odnesel vse svoje reči, zato je urno zaprl vrata vozila in oddiral na svoje čakališče.

Medtem je Orsi prišel v stanovanje in se takoj domislil, da je pustil v vozilu ročno torbico iz usnja, v kateri je imel dragocen zaklad, za tri milijone biserov. Te biserse mu je zaupala tverda, pri ka-

teri je uslužben, da jih prenese v Milan. Seveda je pozabljenec takoj zapustil stanovanje in začel iskati taksi, s katerim se je pripeljal domov. Toda zaman. Taksija ni bilo nikjer več. Ves obupan se je obrnil na gasilce, ki imajo sedež na trgu Paolo Ferrari. Med tem je prišel tja tudi šofer, ki je vozil Orsija. Prinesel je s seboj torbico z dragoceno najdbo ter jo izročil dežurnemu blagajniku. Moža sta ravno podpisala zapisnik, ko je stopil v sobo Orsi, ki je z navdušenjem sprejel vest, da se je izgubljena torbica našla. Pozabljenost je moral seveda plačati z nagrado.

Kakšna bo usoda štirih velikih ruskih mest?

»Kakšna bo usoda štirih velikih mest: Leningrada, Moskve, Kijeva in Odese?«, ki so že naravnost ogrožene od prodirajoče nemške vojske, sprašuje berlinski dopisnik tržaškega lista »Ultimo Notizie«, Luigi Milanese. Ali jih bo zadela tragična usoda Varšave in Rotterdam?

Odgovor na to vprašanje ni težak, kajti po eni strani se zdi, da ima vrhovno poveljstvo sovjetske vojske namen, narediti iz teh mest gnezda upora z namenom, da zadržijo nemško prodiranje in zbere svoje čete na novi črti. Do taksnega zadržanja lahko pride, kakor kaže primer Varšave, ki jo je morala nemška vojska oblegati nekaj dni, preden se je polastila.

Kdor pozna rusko miselnost, lahko sklepa, da bodo Sovjeti, ki so doslej zagrizeno branili vsako postojanko, izrabili vsako hišo teh mest za majhno trdnjavo, v kateri se bodo obupno bili. Po drugi strani pa je očiten namen vrhovne komande nemške vojske, da se mestom v mejah možnosti prizanesi. V Leningradu, Moskvi, Kijevu in Odese je namreč mnogo industrijskih naprav, ki imajo veliko vrednost ter jih Nemci zaradi tega ne bi radi uničili. Prav to tudi pojasnjuje, čemu se je doslej nemško letalstvo vzdržalo napadov iz zraka na velika ruska mesta, čeprav imajo na robu naprave vojaške vrednosti, n. pr. letališča.

Ne vemo torej še, kakšne bodo odločitve nemškega vrhovnega poveljstva, da izsilijo predajo mest, preko katerih se bo potem nadaljevalo prodiranje. Na vsak način pa Nemci ne bi želeli spremeniti mest v razvaline ter prenesti borbo na ulice od hiše do hiše.

Maršala Vorošilov in Timošenko sta vrгла proti nemškim silam vse svoje rezerve, da bi na ta način preprečila ločitev svojih vojsk. Železniška proga med Leningradom in Moskvjo je že več dni pretrgana. To pomeni nevarnost, da se Nemci zaklinijo

med obe vojski ter ju razdelijo in prisilijo, da se bosta borili vsaka za seboj.

Kako veliki so naporji za doseg teh ciljev, priča dejstvo, da prihajajo na bojišče že ojačenja iz garnizij v Leningradu in Moskvi, zlasti motorizirani oddelki. Poleg tega se doznava, da začneja Rusom primanjkovati streliva. Mnogo tovarnic za municijo, ki so doslej rabila sovjetski vojski, je namreč zdaj v nemških rokah. Dobave iz Urala prihajajo z velikimi zamudami, kajti nemško letalstvo neprestano obmetuje z bombami železniške zveze v zaledju. Prav tako prihajajo z zakasnitvami dobave bencina. Zaradi tega se čisto dogaja, da obstanejo veliki sovjetski tanki po 52, 70 in 100 ton brez goriva sredi bojišča, kjer ne morejo ne naprej ne nazaj. Nasprotno pa se je Nemcem posrečilo, da so se polastili že mnogih podzemskih zalog bencina in streliva. Teh skladišč vojski niso mogli uničiti pred begom odnosno umikom, čeprav se tako glasi znano Stalinovo povelje.

Nov direktor »Messaggera«

Minister za ljudsko kulturo v Rimu je imenoval za direktorja ondotnega »Messaggera« dr. Fausta Buoinsegnija, sedanjega glavnega urednika tega lista in fašista iz l. 1919.

Ugotovitve o Stalinovi črti

Iz peresa Marija Franchinija prinaša »Giornale d'Italia« nekaj zanimivih ugotovitev o Stalinovi črti. Njegova sodba se glasi:

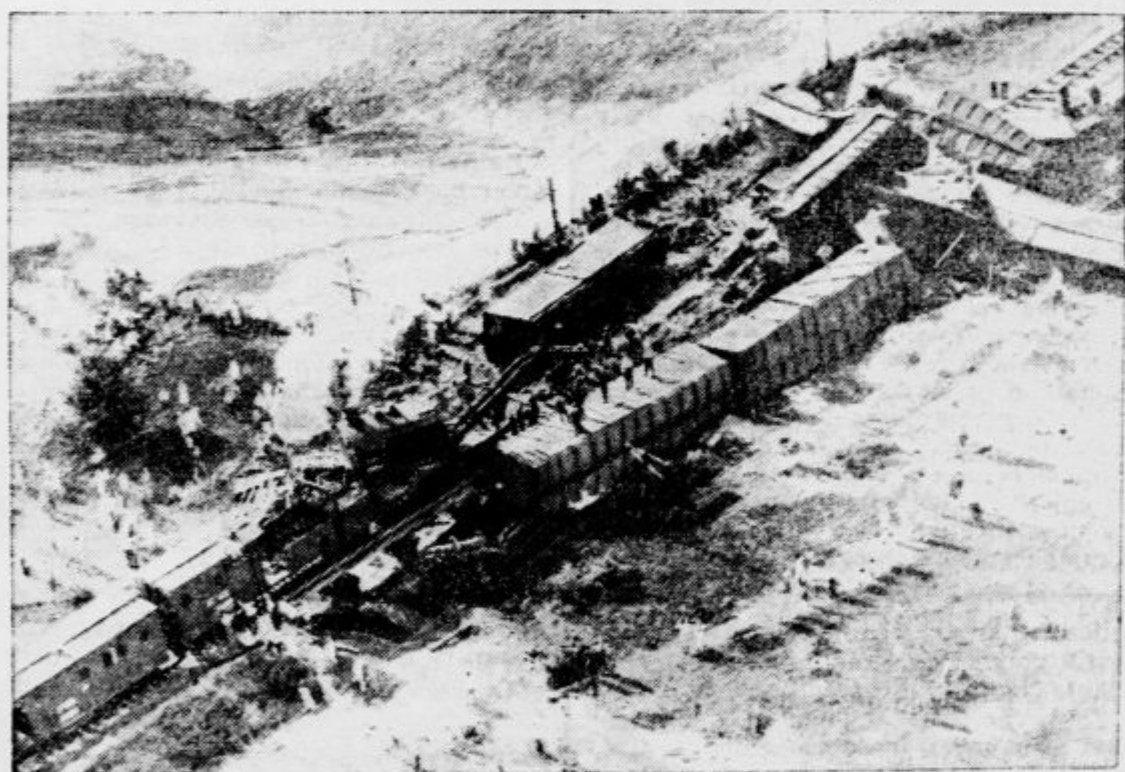
Obrambna črta je bila v polni pripravljenosti. Topniške postojanke so bile posebno na nekaterih mestih zelo močne. Naziv »Vzhodni Verdun« je za to obrambo

Un magnifico gallo — Veličasten petelin

di razza giapponese — japonske pasme

Derragliamento di un treno — Vlak se je iztiril

provocata dall'inondazione di un fiume — zaradi naraslih voda neke reke

Če še ne veš, zdaj izveš:

da imenujejo ameriški listi prodor skozi Stalinovo črto na vzhodnem bojišču »največji prodor v moderni vojni zgodovini«; da se namerava bivši grški kralj Jurij naseliti v Zedinjenih državah; da je general Gariboldi, poveljnik italijanske vojske v Libiji, v imenu Kralja in Cesarja podelil 29 srebrnih svetinj, 29 bronastih kolajin in 18 križcev za zasluge pripadnikom nemške vojske v Cirenaiki, častnikom, podčastnikom in vojakom; da pripravlja egiptska vlada zakon o splošni vojaški obveznosti; da je nemška Lufthansa dne 14. julija vzpostavila letalski promet na progi Oslo — Stockholm; da je dosedanj sovjetski poslanik pri finski vladi Orlov zapustil Helsinke in odpotoval v Rusijo.

Avtomobilska cesta Bagdad — Haifa razdejana

Avtomobilska cesta iz Bagdada v Haifo je bila na nekem mestu razdejana. Baje so jo pognali v zrak arabski uporniki.

Velikost zasedenega ozemlja v Rusiji

Nemški listi beležijo, da znaša velikost ozemlja, ki ga je doslej zasedla nemška vojska na pohodu proti Rusiji toliko, kolikor je znašalo celotno ozemlje Nemčije v letu 1938.

Nakaznice za obleko v Španiji

Španski sindikat za tekstilne izdelke navaja uvedbo nakaznice za obleke z dnem 1. oktobra 1941.

Velesejmski prostor — žitno polje

Iz Milana poročajo, da so poželi na ondotnem prostoru bivšega sejmišča 300 stov pšenice.

INSERIRAJTE V »JUTRO«!

J. Esteven

10

SKRIVNOSTNA KRČMA

»Narobe, madame. Zdi se mi, da se je gospodična kar zelo pogumno vedla.« Pri teh besedah je vrgel oči po meni. »Nevarnost je bila resnična.«

A ko je izrekel zadnji stavek, je pritajil glas, tako da ga mati ni mogla slišati, in odgovoril sam z nedoločnim nasmehom.

»Mar niste takih misli, gospa?«

»O čem?«

»O tem, da je gospodični snoči v »nesrečni krčmi« res grozila nevarnost.«

Tisti mah je stopila v sobo gospa Bodeyeva in se pridružila pomenku. Prizor je bil res vreden, da ga opišem. Na eni strani ta temnolasa, visoka, mračna ženska, zraven nje slikoviti in vznemirljivi tujec z obrazom roparske ptice, na drugi pa moja mati, takisto visoka, a sveža in poživljajoča kakor dih jutrnje sape. Gervaise in gospa Bodeyeva, ki sta po malem opazila, da je naglušna, sta govorila čedalje glasneje in sta nazadnje že kar kriče pripovedovala istorije, ki so jih raznašali na rovaš naše gostilne. Vse to pa ni šlo materi prav nič do živga.

»Prav,« je rekla nazadnje, »bolje je, da se človek že naprej na vse pripravi. Zdej bom vsaj vedela, kako naj se ravnam s temi strahovi in nesrečami. Vsekakor znam tudi jaz rokovati z pištolo; vzgojena sem tako, da se ne bojim streljati, če potreba nanesi.«

Ona dva sta jo gledala kakor človeka, ki sta trčila z glavo ob zid.

»Pazite, kaj storite,« je pripomnila gospa Bodeyeva.

Tedajci so se vrata na stečaj odprla, ne da bi bil kdo potrkal, in moj enajstletni bratec Salters je planil v sobo. »Mamica,« je zaklical, »kje pa si?«

Bil je ljubezniv in prisrčen deček, toda nemiren kakor ljubice, in glas mu je zvenel takisto, kakor da bi se mačke prepirale.

»Mama, kje imaš ključ, da moremo v hišo?« je zavpil. »Kuharica ga potrebuje. Pozdravljena, Ana, kako se imaš?«

Materin glas mu je očitaloče segel v besedo. Po slikarjevem boleznem vzdihu sem uganila, da se njegove sanje o mirnem in delavnem življenju med platni in čopiči kaj žalostno razblinjajo.

»To je moj sinko Salters,« je mati predstavila brata.

»Nisem Salters,« je zamijavkal Buck. »Trpeti ne morem tega imena! Buck sem, pa je.«

Gospa Bodeyeva si je obzirlila ustnice, in njeno obličje je dobilo odsotni in potrti izraz človeka, ki bi znal naučiti tuje otroke lepega vedenja, ko bi jih smel. Toda Gervaise se je spet prisrčno nasmehnil.

»Buck Rogers?« je vprašal. »Ali Frank?«

»Ne ta ne oni. Buck sem — Buck Raziskovalec.«

»To pomeni, da rad raziskuješ, kaj?«

»Da, da. Z gospodom Claveringom sva šla raziskovat na kraj snočnje istorije, ko je malo manjkalo, da ni Ana padla v potok. Imenitno je bilo.«

»In si kaj našel?«

»Kakopak. Anin čevljev sem našel.«

»Prav, prav, tudi jaz sem bil davi zgodaj na nogah,« je rekel Gervaise, kriveč dolge ustnice, »in sem odkril nekaj še važnejšega.«

»Kaj pa? Brž povejte.«

»Dognal sem, da so bili oporniki brvi do treh četrtin prežagani, tako da ni bil vsak padel v vodo, kdor koli bi bil stopil nanjo. K sreči se je voder prvi upal na brv in s tem preprečil, da ni bilo hujše nesreče.«

Pogledal me je s priprtimi očmi, a vendar sem čutila, kako mi je srce zamrlo. Moj strah torej ni bil neosnovan!

Buck je kar osupnil. »Ta je lepa! Ta je lepa!« je ponovil nekajkrat zaporedoma, potem pa naznanil:

»Takoju stečem povedat gospodu Claveringu... Ta ni opazil nič podobnega!«

»Ne?« je rekel Gervaise. »Morda mu vobče ni bilo do tega, da bi opazil.«

Pri teh besedah me je polila kurja polt. A mati, ki zaradi svoje naglušnosti ni razumela pogovora, je mahoma vstala in nas opomnila, da je čas zlato.

»Še enkrat hvala za gostoljubje,« je končala, obračaje se h Gervaisu. »Prej ko mogoče vas pričakujemo na kosilo. Rada bi, da pokusite moje kolače, gospa Bodeyeva.«

»Moje ime je Bodeyeva, gospa.«

»Kako ste rekli?«

»Moje ime je Bodeyeva.«

»Saj pravim, Bodeyeva. Do svidenja in še enkrat najlepša hvala.«

Ko sva pa stopili na cesto, me je mati pogledala in mi pomežiknila z enim očesom.

Od tistega trenutka nisem več utegnila premisljevati, in to je najboljšje zdravilo, kadar moraš premagati strah. Mati je rojena voditeljica — ne da bi bila nadležna, pač pa vsa nabita z elektriko. Največjega lenuha spravi v gibanje in tudi sama dela za tri. Pomivali sva, brisali prah, likali, predstavljali pohištvo in obešali zavese, dokler se mi ni jelo vrtiti v glavi in se mi ni razbolela, da malo kdaj tako. One tri revice, ki sem jih bila najela v Ashlandu, so gledale, kakor bi jih premetaval vihar.

Bucka je odločno zapodila z ograje stopnic, po kateri se je drsal v svojo zabavo, ter ga nagnala nosit drva. Rage Clavering je moral premikati pohištvo vsakršne teže in velikosti po vsej hiši ter odnašati kovčge na podstrešje. Ko je bilo tudi to opravljeno, ga je mama poslala striči travo na trati.

»Čeprav ste gost,« mu je rekla s svetlim, prijaznim nasmehom, »vam malce telovadbe ne more škoditi. Potem mi boste tem laže povedali, kako vam gre v slast medena torta, ki jo pripravljam za kosilo.«

Ko sem krenila proti krilu za goste, sem srečala Claveringa, ki je rinil stroj za striženje na konec trate pred hišo. Slek je bil suknjič in zavil rokave na mišičastih laktech. Na obrazu se mu je zrcalila rahla osuplost.

»Nikar ne izderi očetovega zoba — hotel sem ti samo pokazati, kako se takšna reč napravi!«

